

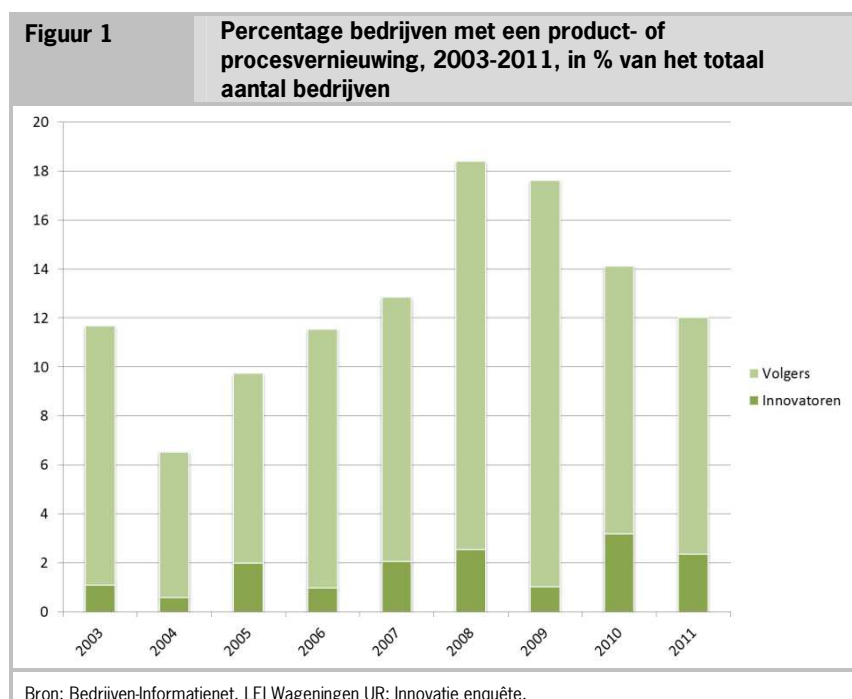

Aantal innoverende bedrijven in de land- en tuinbouw verder gedaald

Michiel van Galen en Ruud van der Meer

Sinds het uitbreken van de kredietcrisis en de economische recessie waarin Nederland zich sinds 2008 bevindt, is het aandeel vernieuwende bedrijven in de land- en tuinbouw fors teruggevallen. In 2011 heeft 12% van de bedrijven een significante verbetering doorgevoerd in de producten en/of productieprocessen. Het aandeel 'echte innovatoren' - bedrijven die als eerste in Nederland een nieuw product of productieproces introduceerden - bleef op peil met ongeveer 2,4% van de bedrijven (figuur 1).

De daling van het totale percentage bedrijven met een bedrijfsvernieuwing is geheel bepaald door een daling van het aantal 'volgers'. Deze bedrijven investeerden in nieuwe productieprocessen of voerden productvernieuwingen door waarmee ze niet de eerste in Nederland waren. Vooral in de glastuinbouw is de afgelopen jaren een continue daling van het aantal vernieuwende bedrijven zichtbaar. De slechte bedrijfsresultaten spelen daarbij ongetwijfeld een rol. De pluimveehouderij was in 2011 de meest vernieuwende sector van de land- en tuinbouw.

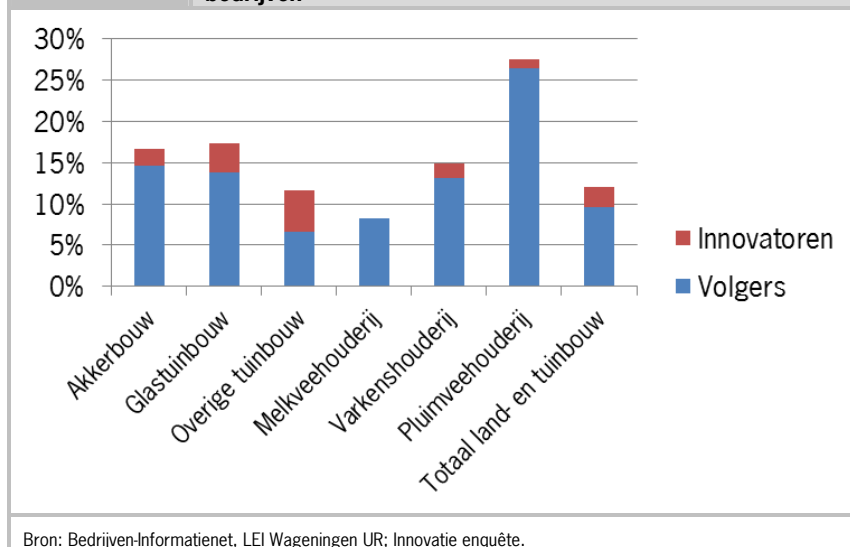

Net als in 2010 is er in de pluimveehouderij veel vernieuwd (zie ook Van Galen, 2012) vanwege de welzijnseisen die gesteld worden aan stallen (figuur 2). In de glastuinbouw voeren vooral de sierteeltbedrijven productinnovaties door. Vaak gaat het dan om nieuwe soorten/rassen. Procesinnovaties in de glastuinbouw worden door zowel sierteelt- als glasgroentebedrijven gedaan. Voorkomende vernieuwingen zijn: sorteer- en verpakkingslijnen, klimaatbeheersing en belichting. Bij de akkerbouwbedrijven gaat de introductie van GPS-sturing door.

Gebruik van GPS heeft diverse voordelen. Zo kan gewerkt worden volgens het rijpadensysteem. De trekker rijdt dan altijd op exact dezelfde plaats over het land. Dit voorkomt structuurschade op een groot deel van het perceel. Voordelen hiervan zijn dat het de opbrengst verhoogt en mechanische onkruidbestrijding vergemakkelijkt. Met GPS kunnen daarnaast de omstandigheden op het perceel in kaart gebracht worden. Door vervolgens de kunstmeststrooier via GPS aan te sturen, wordt automatisch meer gestrooid op delen van het perceel waar dat nodig is en minder op delen waar het kan. Zo kan er bespaard worden op de hoeveelheid kunstmest.

Figuur 2 Percentage bedrijven met een product- of procesvernieuwing in 2011, in % van het totaal aantal bedrijven

Het LEI verzamelt jaarlijks informatie over het innovatiegedrag van ondernemers in de land- en tuinbouwsector door middel van een enquête. In 2012 zijn er 968 enquêtes ingevuld. Daarmee was de respons 81,3%.

Literatuur

Galen, M. van, 2012 Innovatie en vernieuwing in de land- en tuinbouw in 2010 gedaald. Agrimonitor april 2012.